

Karta Podstawowych Praw Unii Europejskiej

S pis

treści:

Preambuła																						
Rozdział			I.						Godność													
Artykuł		1.		Godność					człowieka													
Artykuł		2.		Prawo		do			życia													
Artykuł	3.			Prawo		do	integralności	osoby	ludzkiej													
Artykuł	4.	Zakaz	tortur i	niehumanitarnego	lub	poniżającego	traktowania	albo	karania													
Artykuł	5.	Zakaz	niewolnictwo	i	pracy				przymusowej													
Rozdział			II.						Wolności													
Artykuł	6.			Prawo		do	wolności	i	bezpieczeństwa													
Artykuł	7.			Poszanowanie		życia	prywatnego	i	rodzinnego													
Artykuł	8.			Ochrona		danych			osobowych													
Artykuł	9.			Prawo		do	zawarcia	małżeństwa	i	prawo		do	założenia	rodziny								
Artykuł	10.			Wolność		myśli,	sumienia	i	wyznania													
Artykuł	11.			Wolność		wypowiedzi	i	informacji														
Artykuł	12.			Wolność		zgromadzania	się	i	stowarzyszania	się												
Artykuł	13.			Wolność		sztuk	i	nauk														
Artykuł	14.			Prawo		do	nauki															
Artykuł	15.			Wolność		wyboru	zawodu	i	prawo		do	zatrudnienia										
Artykuł	16.			Wolność		prowadzenia	działalności	gospodarczej														
Artykuł	17.			Prawo		do	własności															
Artykuł	18.			Prawo		do	azyłu															
Artykuł	19.			Ochrona		w	razie	usunięcia	z	terytorium	państwa,	wydalenia	lub	ekstradycji								
Rozdział			III.																	Równość		
Artykuł	20.			Równość		wobec														prawa		
Artykuł	21.																			Niedyskryminacja		
Artykuł	22.			Zróżnicowanie		kulturowe,	religijne	i	językowe													
Artykuł	23.			Równość		mężczyzn	i	kobiet														
Artykuł	24.																			dziecka		
Artykuł	25.			Prawa		osoby	w	podeszłym	wiek													
Artykuł	26.			Integracja		osób		niepełnosprawnych														
Rozdział			IV.																	Solidarność		
Artykuł	27.			Prawo		pracowników	do	informacji	i	konsultacji										w	przedsiębiorstwie	
Artykuł	28.			Prawo		do	rokowań	i	działań	zbiorowych												
Artykuł	29.			Prawo		dostępu	do	służb	zatrudnienia													
Artykuł	30.			Ochrona		w	razie	nieuzasadnionego	zwolnienia	z	pracy											
Artykuł	31.			Sprawiedliwe		i	godne	warunki	pracy													
Artykuł	32.			Zakaz		pracy	dzieci	i	ochrona	młodocianych	w	miejscu	pracy									
Artykuł	33.			Życie		rodzinne	i	zawodowe														
Artykuł	34.			Zabezpieczenie		społeczne	i	pomoc	społeczna													
Artykuł	35.																			zdrowia		
Artykuł	36.			Dostęp		do	usług	świadczonych	w	ogólnym	interesie	gospodarczym										
Artykuł	37.																			środowiska		
Artykuł	38.																			konsumentów		
Rozdział			V.																	Prawa	obywateli	
Artykuł	39.			Prawo		głosowania	i	kandydowania												do	Parlamentu	Europejskiego
Artykuł	40.			Prawo		głosowania	i	kandydowania												w	wyborach	lokalnych
Artykuł	41.			Prawo		do	dobrej	administracji														
Artykuł	42.			Prawo		dostępu	do	dokumentów														
Artykuł	43.																				Ombudsman	
Artykuł	44.																				petycji	
Artykuł	45.			Wolność		poruszania	się	i	zamieszkania													
Artykuł	46.			Ochrona		dyplomatyczna	i	konsularna														
Rozdział			VI.																		Wymiar	sprawiedliwości

Artykuł 47. Prawo do skutecznego środka prawnego i do rzetelnego procesu sądowego				
Artykuł 48. Domniemanie niewinności i prawo do obrony				
Artykuł 49. Zasady legalności i proporcjonalności czynów zagrożonych karą i kar				
Artykuł 50. Zakaz ponownego sądenie lub karania w postępowaniu karnym za ten sam czyn karalny				
Rozdział VII.			Postanowienia	ogólne
Artykuł 51.				Zakres
Artykuł 52.		Zakres	zagwarantowanych	praw
Artykuł 53.			Stopień	ochrony
Artykuł 54. Zakaz nadużycia praw				

Preambuła

Narody Europy w procesie tworzenia między sobą coraz ściślejszej unii są zdecydowane dzielić pokojową przyszłość opartą na wspólnych wartościach.

Czerpiąc inspirację ze swego dziedzictwa duchowego i moralnego, Unia jest zbudowana na nierozdzielnych, powszechnych zasadach ludzkiej godności, wolności, równości i solidarności; jej podstawą są zasady demokracji i rządów prawa. Stawia ona jednostkę w centrum swoich działań przez ustanowienie obywatelstwa Unii i stworzenie strefy wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Unia przyczynia się do zachowania i rozwoju tych wspólnych wartości z poszanowaniem różnorodności kultur i tradycji narodów Europy, jak również tożsamości narodowych państw członkowskich oraz organizacji ich władz publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym; dąży do pobudzania zrównoważonego i stałego rozwoju oraz zapewnia swobodny przepływ osób, dóbr, kapitału i usług oraz wolność przedsiębiorczości.

W tym celu, w obliczu zmian w społeczeństwie, postępu społecznego oraz rozwoju naukowego i technologicznego, konieczne jest wzmocnienie ochrony podstawowych praw przez zawarcie ich w Karcie i spowodowanie w ten sposób, iż staną się bardziej widoczne. Niniejsza Karta potwierdza, z właściwym uwzględnieniem uprawnień i zadań Wspólnoty i Unii oraz zasady subsydiarności, prawa wynikające zwłaszcza z konstytucyjnych tradycji i zobowiązań międzynarodowych i wspólnych państwom członkowskim, traktatu o Unii Europejskiej, traktatów wspólnotowych, europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, kart społecznych przyjętych przez Wspólnotę i Radę Europy oraz orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Korzystanie z tych praw obejmuje odpowiedzialność i obowiązki wobec innych osób, wspólnoty ludzkiej i przyszłych generacji. Unia uznaje więc wymienione poniżej prawa, wolności i zasady.

Rozdział I Godność

Artykuł

1

Godność człowieka

Godność człowieka jest nienaruszalna. Należy ją szanować i chronić.

Rozdział II Wolności

Artykuł

10

Wolność myśli, sumienia i wyznania

Każdy ma prawo do wolności myśli, sumienia i wyznania; prawo to obejmuje wolność zmiany wyznania lub przekonań oraz wolność uzewnętrzniania indywidualnie lub wspólnie z innymi, publicznie lub prywatnie, swego wyznania lub przekonań przez uprawianie kultu, nauczanie, praktykowanie i czynności rytualne. Uznaje się prawo do odmowy służby wojskowej ze względów sumienia, zgodnie z ustawami krajowymi regulującymi korzystanie z tego prawa.

Artykuł

11

Wolność wypowiedzi i informacji

Każdy ma prawo do wolności wypowiedzi. Prawo to obejmuje wolność posiadania poglądów oraz otrzymywania i przekazywania informacji i idei bez ingerencji władz publicznych i bez względu na granice państwowe. Szanowana jest wolność mediów i ich pluralizm.

Artykuł

13

Wolność sztuk i nauk

Sztuki i badania naukowe są wolne od ograniczeń. Szanowana jest wolność akademicka.

Artykuł	14
Prawo do nauki	
Każdy ma prawo do nauki i dostępu do szkolenia zawodowego i ustawicznego.	
Prawo to obejmuje prawo do nieodpłatnej nauki obowiązkowej. Szanowana jest wolność tworzenia placówek oświatowych z właściwym poszanowaniem demokratycznych zasad i prawo rodziców do zapewnienia wychowania i nauczania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem i filozoficznymi i pedagogicznymi, zgodnie z ustawami krajowymi regulującymi korzystanie z takiej wolności i prawa.	
Rozdział III Równość	
Artykuł	20
Równość wobec prawa	
Każdy jest równy wobec prawa.	
Artykuł	21
Niedyskryminacja	
Zakazuje się jakiegokolwiek dyskryminacji z takich powodów jak: płeć, rasa, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religia lub przekonania, opinie polityczne lub wszelkie inne, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientacja seksualna. W granicach stosowania traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską i traktatu o Unii Europejskiej, oraz bez szkody dla szczegółowych ich postanowień, zakazana jest jakakolwiek dyskryminacja ze względu na obywatelstwo.	
Artykuł	22
Zróżnicowanie kulturowe, religijne i językowe	
Unia szanuje zróżnicowanie kulturowe, religijne i językowe	
Artykuł	24
Prawa dziecka	
Dzieci mają prawo do takiej ochrony i opieki, jaka jest konieczna dla ich dobra. Mogą one swobodnie wyrażać swoje poglądy. Poglądy te należy brać pod uwagę w sprawach ich dotyczących, z uwzględnieniem ich wieku i stopnia dojrzałości.	
We wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez władze publiczne lub instytucje prywatne, pierwszeństwo muszą mieć najlepsze interesy dziecka. Każde dziecko ma prawo utrzymywania regularnie osobistych stosunków i bezpośredniego kontaktu z obojgiem rodziców, chyba że jest to sprzeczne z jego interesami.	
Rozdział V Prawa obywateli	
Artykuł	41
Prawo do dobrej administracji	
Każda osoba ma prawo do tego, aby jej sprawy były załatwiane przez instytucje i organa Unii bezstronnie, rzetelnie i w rozsądnym terminie. Prawo to obejmuje: prawo każdej osoby do osobistego przedstawienia sprawy, zanim zostanie podjęty indywidualny środek mogący negatywnie wpłynąć na jej sytuację; prawo każdej osoby dostępu do akt jej sprawy, z zastrzeżeniem poszanowania uprawnionych interesów poufności i tajemnicy zawodowej i handlowej; obowiązek administracji uzasadniania swoich decyzji. Każda osoba ma prawo do tego, aby Wspólnota naprawiła, zgodnie z zasadami ogólnymi wspólnymi dla państw członkowskich, wszelkie szkody wyrządzone przez jej instytucje lub jej funkcjonariuszy przy wykonywaniu ich funkcji. Każda osoba może pisać do instytucji Unii w jednym z języków traktatów i musi otrzymać odpowiedź w tym samym języku.	
Artykuł	43
Ombudsman	
Każdy obywatel Unii i każda osoba fizyczna lub prawna zamieszkała lub mająca siedzibę zarejestrowaną w państwie członkowskim ma prawo zwracać się do rzecznika praw obywatelskich Unii w wypadkach złego zarządzania w działalności instytucji lub organów Wspólnoty, z wyjątkiem Trybunału Sprawiedliwości i Trybunału Pierwszej Instancji w odniesieniu do ich funkcji sądowej.	
Rozdział VI Wymiar sprawiedliwości	

Artykuł**47****Prawo do skutecznego środka prawnego i do rzetelnego procesu sądowego**

Każdy, czyje prawa i wolności zagwarantowane przez prawo Unii zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem zgodnie z warunkami określonymi w niniejszym artykule.

Każdy jest uprawniony do rzetelnego i publicznego procesu w rozsądnym terminie przed niezawisłym i bezstronnym sądem ustanowionym wcześniej ustawą. Każdemu należy zapewnić możliwość uzyskania porady prawnej, obrony i reprezentacji prawnej. Zapewnia się dostęp do pomocy prawnej osobom, które nie posiadają wystarczających środków, jeśli jest ona konieczna dla zapewnienia skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

Rozdział VII Postanowienia ogólne**Artykuł****51****Zakres**

Postanowienia niniejszej Karty mają zastosowanie do instytucji i organów Unii z właściwym uwzględnieniem zasady subsydiarności oraz do państw członkowskich wyłącznie w zakresie, w jakim stosują prawo Unii. Mają one więc obowiązek szanować prawa, przestrzegać zasad i popierać ich stosowanie w granicach swoich uprawnień. Niniejsza Karta nie ustanawia żadnego nowego uprawnienia ani zadania dla Wspólnoty lub Unii ani nie zmienia uprawnień i zadań określonych w traktatach.

Artykuł**52****Zakres zagwarantowanych praw**

Każde ograniczenie korzystania z praw i wolności uznanych w niniejszej Karcie musi być przewidziane przez ustawę z poszanowaniem istoty ich treści. Z zastrzeżeniem zasady proporcjonalności ograniczenia mogą być wprowadzone wyłącznie wtedy, gdy są konieczne i rzeczywiście realizują cele wynikające z ogólnego interesu, uznane przez Unię, lub wynikają z potrzeby ochrony praw i wolności innych osób. Prawa uznane w niniejszej Karcie, których podstawą są traktaty Wspólnoty lub traktat o Unii Europejskiej, realizowane są na warunkach i w granicach określonych w tych traktatach. W zakresie, w jakim niniejsza Karta zawiera prawa, które odpowiadają prawom zagwarantowanym w konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, znaczenie i zakres tych praw są zgodne z nadanymi im przez tę konwencję. Artykuł ten nie stoi na przeszkodzie, aby prawo Unii zapewniało szerszą ochronę.

Artykuł**53****Stopień ochrony**

Żadne z postanowień niniejszej Karty nie będzie interpretowane jako ograniczające lub podważające prawa człowieka i podstawowe wolności uznane, we właściwych im obszarach zastosowania, przez prawo Unii i prawo międzynarodowe oraz umowy międzynarodowe, których Unia, Wspólnota lub wszystkie państwa członkowskie są stronami, łącznie z europejską konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, oraz przez konstytucje państw członkowskich.

Artykuł**54****Zakaz nadużycia praw**

Żadne z postanowień niniejszej Karty nie będzie interpretowane jako przyznające prawo do podejmowania jakiegokolwiek działalności lub realizacji jakiegokolwiek aktu mającego na celu zniweczenie któregoś z praw i wolności uznanych w niniejszej Karcie lub do ich ograniczenia w większym stopniu niż jest to w niej przewidziane.

Jest to autorskie tłumaczenie z angielskiego, dokonane przez Marka Antoniego Nowickiego. Podane za: „Rzeczpospolita” nr 234 z 6.10.2000 r.

(Publikacja: 13-11-2003)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,2905) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,2905>)

Contents Copyright © 2000-2008 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl